

Cvrsvs Philosophicvs

Arriaga, Rodrigo de

Antverpiæ, 1632

Sect. III. Deus potest producere creaturam omnium infimam, item & perfectiſſimam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95614](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95614)

SECTIO III.

*Deus potest producere creaturam omnium
infimam, item & perfectissimam.*

Sed replicant hi recentiores, malè à me hanc solutionem tradi, quandoquidem ego sentio, durationem distinguì, esseque successivam, & distinctam hodiernam ab hesternà: unde si Deus reproduceret per aeternitatem eos motus, saltem durationes distinctae deberent esse novae, & consequenter illae possibiles erunt infinitae. Fateor libentissimè, in meà sententià id ita contingere: verum propterea non dixi, me ita posse argumento respondere; sed ab aduersariis, contra quos hic agimus, quique durationem distinctam negant, posse eam solutionem dari, quam etiam negat arguens. Quod verò ad me attinet, non est cur hi sint solliciti de me ex duratione distinctà conuincendo ad infinitatem creaturarum possibilem; independentem enim ab hac distinctione durationis, libentissimè admitto infinitas creaturas posibles, & ego ex hac distinctione durationis, etiam eandem infinitatem consequenter ad mea principia ostendi. Scotum autem & alios aegrè hi redarguent de inconsequentia ex solis meis principis. Alia argumenta, quae cum primo ferè coincidunt, & ab his afferuntur, omitto, quia facile possunt eodem modo, sicut primum, enervari.

Arbitror ergo Primò, hæreticos aientes non esse possibile alia indiuidua ab his quae de facto sunt, fuerunt, auterunt; hos, inquam, facillimè posse conuinci falsitatis. Quis enim dubitet, si plures homines qui de facto ob suam libertatem à nuptiis abstinerunt, contraxissent matrimonium, saltem aliquos illorum habituros aliquos alios filios; ergo possibiles sunt alij homines in mundo ab his qui de facto existunt. Idem sit argumentum de aliis animantibus, quae impedita sunt ab hominibus ne procrearent. Præterea, quis dubitet, possibiles esse alias formas ignis ab his quae de facto dantur, & quòd, si voluissim ego, ignem stupae applicando, nouum producere, potuissim hoc facere? Alias frustra homines extinguerent incendia; frustra animalia nociua, ne noua producerent, interimerent; impertinenter imminetia pericula deuiterent, quandoquidem non sunt possibilia alia entia, aut ignis, aut animalia, nisi quae de facto sunt, quae omnia statim ridicula apparent. Denique in ipsis actionibus voluntatis est certior conclusio: quia voluntas cum sit libera, non semper operatur quantum potest; saltem ergo est, non esse possibiles alias creaturas ab his quae de facto existunt.

Secundò cenſeo, etiamſi Scoti ſententia tam aperte nequeat impugnari, nihilominus omnino dicendum eſſe, creaturas poſſibiles eſſe infinitas, tum quia niſi id concedatur, vix poteſt explicari quâ ratione potentia Dei ſit infinita; tum quia, vt ſuppono ex dicendis infra, durationes diſtinguuntur à re durante, nec poſſunt reproduci; ergo homines & Angeli in aeternum duraturi, infinitas habebunt durationes diſtinctas. Si autem ſemel infinitum aliquod concedatur, non eſt cur etiam in aliis rebus illud non admittamus. Denique & præcipuè, quia in tali infinito nulla eſt contradic-tio (vt infra oſtendam) ergo debet concedi poſſibile. Scientia ergo Dei cognoscat actu creaturas poſſibiles infinitas ſimpliciter.

De perfectissimâ negant nonnulli, quia quacumque producatur, adhuc distat infinitè à Deo; ergo possibilis est alia media inter ipsam & Deum. Debile argumentum: sume enim totam collectionem creaturarum possibilem, & argue sic: Adhuc illa collectio est finita in perfectione essentiali, & distat infinitè à Deo, ergo poterit produci alia perfectior intensiue totâ illâ collectione. Ecce formam tui argumenti omnino eandem; nec puto ei concedes consequentiam. Hanc meam solutionem reicere postea hi, eò quòd argumentum ipsorum defumatur ab infinitâ participatione Dei, & positâ vnâ creaturâ perfectâ, esse possint infinitae perfectiores; nec hinc inferri contradictionem, nec esse cur in vnâ sistamus, sed progrediendum sine fine. Hæc illi.

Verum ego non video, quomodo hinc solutionem impugnauerint: ego enim in solutione non ago iam de puncto præcipuo quaestionis, scilicet vtrum sit possibilis vna creatura omnium suprema, an non; sed tantum ostendo, argumentum horum Auctorum, ad probandum illam, repugnare, eò quòd qualibet assignatâ, adhuc Deus ab eâ infinitè distat, ergo participabilis est ab aliâ superiori: hoc, inquam, argumentum nullum esse ostendo, quia sumptâ totâ collectione, adhuc est verum dicere, Tota hæc collectio distat infinitè à Deo, & tamen inde non licet inferre, Ergo est possibilis aliqua creatura, quae perfectiùs, quàm tota ista collectio, Deum participet; ergo nec valebit eadem forma argumenti in vnâ solâ creaturâ; ergo quidquid sit de conclusionis veritate, certè ea non probatur bene hoc argumento. Ei ergo, omiſſâ instantiâ, reſpondeo, omnem creaturam ex conceptu ſuo neceſſariò debere infinitè à Deo diſtare, nec illam diſtantiâ poſſe, vt ſic dicam, repleti per creaturas magis ac magis perfectas, quouſque inter illas & Deum nulla ſit vacuitas, alioquin eſſet aliqua quæ finitè à Deo ſolum diſtaret, quod omnino repugnat; non ergo ex diſtantiâ infinitâ poteſt inferri, poſſibilem eſſe aliam perfectiorem.

Secundò arguunt: Quia, ſi daretur creatura perfectiſſima omnium, ſequeretur eas, quæ continentur infra illam, non eſſe infinitas, quia haberent vltimam. Argumentum imbellius priori. Anne, quia ſpecies hominis ſit perfectiſſima omnium animalium, ſequitur, ſpecies animalium infra illum contentas, non eſſe infinitas? Nullatenus: & mirandum eſt, quòd cum ferè omnes dicant, infra hominem eſſe infinita animalia imperfectiora, tamen communiter ex hac infinitate conentur inferre, non eſſe poſſibilem creaturarum omnium perfectiſſimam.

Fortè dicent: Tunc eſſet etiam infima & vltima; & conſequenter infinitum ex vtraque parte haberet terminum, quod repugnat infinito. Sed contra hos euidenter retorqueo argumentum. Sumo formicam & hominem: intra hos duos terminos, quorum vnus eſt infimus, alter ſupremus, ſunt poſſibilia per te infinita animalia inæqualia;

qualia; ergo iam tota illa collectio ex illis, & formicâ ac homine, habebit duos terminos, formicam infimum, & hominem supremum; ergo ex infinitate non repugnat creatura omnium infima, item & omnium suprema. Ratio est, quia (vt dixi suprà) rectè potest infinitum includi inter duo puncta, si illa inter se infinite distent: distabunt autem, quando tot sunt inter illa unitates, vt successu temporis à primâ ad vltimam peruenire nequeam; ergo ex hoc capite nec repugnat creatura omnium perfectissima, nec item imperfectissima.

19 Contraria ergo sententia, scilicet, possibilem esse creaturam aliquam omnium perfectissimam quoad speciem, item & aliam è contrario omnium infimam, multò probabilior est; & quidem mihi certum, propter statim dicenda. Dico, *omnium perfectissimam quoad speciem*, vt abstraham nunc, an illa haberet alia individua eiusdem speciei sibi omnino æqualia. imò vt clariùs etiam procedamus, & abstrahamus ab alterâ questione, an scilicet duæ species diuersæ possint esse æquales in perfectione, vnde aliquis contenderet illam non esse perfectissimam, quia posset habere aliam speciem sibi æqualem. Vt ergo ab hoc abstrahamus, meliùs dicetur, posse dari vnâ creaturam, quæ à nullâ aliâ excedatur in perfectione, siue habeat alias æquales sibi, ideoque non sit omnium perfectissima; siue non habeat, & tunc nec ab vllâ excedatur, & ipsa omnes excedat. Hac sententia est omnium eorum,

20 qui dicunt, de factò supremum Seraphinum esse perfectissimam creaturam possibilem. Item & aliorum multorum, qui, abstrahendo ab eo quod de factò existit, possibilem tamen esse talem creaturam, expresse asserunt.

Hanc Primò probò solutione argumentorum: ostenditur enim, nullam esse in tali creaturâ repugnantiam, ergo. Secundò efficaciter, quia sumo totam collectionem creaturarum, & sic in eâ argumentor: Non omnes creaturæ, quæ sunt in hac collectione, exceduntur à creaturis; ergo aliqua est quæ non exceditur, illa ergo erit suprema, de quâ dispuro. Consequentia vtraque est euidens. Antecedens verò probò manifestè: quia repugnat, omnes creaturas excedi à creaturis; daretur enim mutus excessus in perfectione in eâ collectione, qui omnino repugnat; ergo non omnes exceduntur. Confirmo & explico

21 Primò: repugnat, omnes creaturas produci à creaturis, nisi detur mutua productio. Vnde omnes Philosophi & Theologi ex eo, quod creatura sit producta, probant, necessariò deueniendum ad vnum eius improductum, & à se, à quo illa primò producantur: supponunt enim vt certum, totam collectionem creaturarum non posse à creaturis produci (alias argumentum nullum esset) nisi detur mutua causalitas. Vnde, qui hîc à nobis dissident, postea inferiùs probantes, generationes hominum non potuisse esse ab æterno, vtuntur hoc argumento, quia scilicet in illâ collectione etiam infinitâ, deueniendum est ad vnum, qui non sit productus ab alio homine, sed à Deo (omitto reliquam argumenti partem, quia non est ad meum intentum, nunc præcedenti sum contentus) ergo sicut in illâ multitudine hominum, ne detur mutua causalitas, deueniendum est ad vnum non productum ab homine;

ita in collectione creaturarum, quantumvis infinitâ, deueniendum est ad vnam, quæ non excedatur à creaturâ; est enim idem meum argumentum cum tuo, mutatis terminis *causalitatis* in excessum. ergo non minùs repugnabit, omnes creaturas diuini excedi à creaturis, nisi detur mutus excessus, quàm repugnat, omnes eos etiam homines infinitos produci ab hominibus, nisi detur mutua causalitas. Atqui, mutus excessus clariùs multò repugnat, quàm mutua causalitas; quia esse absolute perfectiorem alio, & imperfectiorem absolute illò, in terminis ostendit repugnantiam: dicit enim habere tantam perfectionem, quandoquidem est æquale, imò perfectiùs; & dicit non habere tantam, quia est minùs perfectum: habere autem tantam, & non habere, tantam, aperte sunt contradictoria; in mutua autem causalitate non tam facile ostenditur ea contradictio (vt & suprà vidimus) ergo sicut repugnat, in totâ collectione creaturarum nullam esse quæ non producatur à creaturâ, ita repugnabit, in eadem collectione nullam esse quæ non excedatur à creaturâ. Neque video vllam possibilem disparitatem, quoad hoc, inter causalitatem & excessum.

Confirmo Secundò, & accipio totam collectionem specierum possibilem ab homine inclusiue, & argumentor sic: In hac collectione non omnes species exceduntur; ergo aliqua est quæ non exceditur; illa ergo erit, quam ego supremam voco. Probo Antecedens: quia si omnes excederentur, sequeretur, plures esse quæ exceduntur, quàm excedentes, & non esse plures, quæ sunt contradictoria. Probo sequelam, quia in primis omnes species supra hominem exceduntur, & excedunt per te; homo autem, qui est primus in eâ collectione, exceditur, & non excedit vllum illius collectionis; ergo sunt vnâ amplius quæ exceduntur, quàm excedentes, in eâ collectione, humana scilicet species, quæ exceditur, & non excedit. Præterea non essent plures: quia quælibet quæ exceditur, debet habere vnâ à quâ excedatur immediatè; ergo vt omnes excedantur, tot debent esse quæ excedunt, quot excessæ, & non plures; sunt ergo tot, & non sunt tot. Neque refert eas esse infinitas, quia si Deus poneret hîc infinitos homines, quemlibet in suo proprio equo, & postea destrueret vnum equum, necessariò deberet vnus homo manere sine equo, nec aliter potest etiam in infinito concipi; ergo, si singulæ species illius collectionis exceduntur ab vnâ sibi immediatè superiore, tot debent esse excedentes, quot excessæ, vel necessariò debet manere vnâ quæ non excedatur (vt contendo) si plures sint excessæ quàm excedentes. ostendi autem euidenter, esse plures in tuâ sententiâ, quia homo ipse exceditur, & non excedit; ceteræ autem, per te, & sunt excedentes, & excessæ. Ecce ergo quomodo negari nequeat vllò modo, nisi detur duo contradictoria, in eâ collectione creaturarum non omnes & singulas excedi, sed necessariò vnâ debere esse quæ non excedatur, vt contendo, illamque esse vltimam seu perfectissimam.

Possit fortè dici, esse quidem vnâ, sed indeterminatam. Sed hoc facile reicitur, Primò quia à parte rei nihil est indeterminatum; indeterminatio enim tenet se ex parte cognitionis nostræ.

stra. Secundò, quia illam Deus necessariò debet cognoscere; nouit enim Deus de aliis quæ exceduntur, ista & ista exceditur, &c. ergo noscet illam quæ non exceditur, & poterit illam producere. Tertiò, quia si Deus omnes produxisset, illa etiam fuisset producta; ergo posset illa se agnoscere, & dicere; ego non excedor; tunc autem bene esset determinata.

Sic arguor. Secundò: In eâ collectione creaturarum omnium, est summa propinquitas in perfectione cum Deo, quæ in creaturis esse potest. Hæc est euident, quia supra eam totam collectionem, non est possibilis creatura Deo vicinior. Vltimò: ea vicinitas summa non reperitur in omnibus; imò neque in duabus speciebus (pono, maioris claritatis gratiâ, omnes species esse inæquales, vt tu ipse doces) ergo in vnâ, ergo datur vna summè Deo vicina. Probo primam consequentiam euidenter (secunda enim est certa) quia ibi datur summa propinquitas, non in omnibus; neque in duabus aut tribus; quia non sunt duæ æquales, vel si sunt, illæ erunt omnium perfectissimæ; ergo in vnâ, aliâ non erit ibi summa vicinitas quæ cum Deo esse potest. Neque scio quid sit euident, si hæc consequentia euidenter non deducitur.

Tertiò idem ostendo, quia Deus, incipiendo ab homine, cognoscit quis illum excedat, & rursum quis illum secundum, & sic de tertio & de quarto: vel ergo Deus sistit in aliquâ specie, supra quam non cognoscat quæ sit perfectior quàm illa, cum tamen verè aliqua sit (quod dici non potest, quia repugnat perfectioni scientiæ diuinæ) vel de omnibus in particulari cognoscit quas excedant, & à quibus excedantur: cumque ea cognitio diuina, & discursus, ascendendo per eas creaturas fiat, non successiue, sed in instanti, de omnibus, quantumcumque infinitis; poterit dicere & quæ & à quibus excedantur; ergo pergero sursum vno ictu, tandem venit ad vnam ultra quam non progreditur, quia non est vlla supra illam, vel debet per illas vsque ad se ipsum ascendere, & sic etiam noscet illam, quæ ipsi Deo immediatior fuerit, illa autem est omnium suprema. Nullo ergo modo eam esse possibilem, negari potest.

Quartò tandem, quia Deus potest producere summè perfectam quàm potest, quæ est propositio identica, ideoque nimis vera. Producat ergo illam, rogo an esset omnium perfectissima, an non. Si esset, teneo intentum: si non esset, ergo poterat Deus aliam perfectiorem producere, ergo non est summè perfecta quàm potest, vt iam supponimus.

Eadem argumenta eadem vi fieri possunt, ad probandum esse possibilem creaturarum omnium infinitam.

Rogabis, an creatura illa omnium perfectissima esset infinita in perfectione. Negant nonnulli, eo quod illa non haberet perfectionem independentiæ à Deo.

Sed diceret forte aliquis: Sicut non est de ratione infiniti in multitudine v. g. habere omnes unitates posibles, vt & facientur omnes; ita neque esse de ratione infiniti in perfectione, habere omnem perfectionem possibilem; ergo poterit illa creatura esse infinita in perfectione, licet non habeat omnem perfectionem possibilem; ideo-

que sit infinita non simpliciter, sed secundum quid. Respondeo, infinitum in essentiâ ex acceptione communi significare illud quod habet omnem perfectionem simpliciter simplicem; vel aliter, quod non habet imperfectionem, vt diximus. 1. Creatura autem illa, etsi excederet infinitas, semper tamen haberet admixtam imperfectionem defectibilitatis, dependentiæ, &c. Ideoque non esset infinita. Neque argumentum hoc speciale est in illâ creaturâ, quia etiam Angelus excedit infinitas creaturas posibles inæquales in perfectione, & tamen non ideo est infinite perfectus. Ad instantiam de infinito in multitudine respondeo, ibi non requiri ad rationem infiniti omnes unitates posibles, quia ibi ratio infiniti desumitur ex eo, quod à primo ad vltimum successiue perueniri nequeat, quod necessariò debet esse verum, etsi duo vel tres, imò media pars desit ad omnia possibilea (vt ostendi euidenter num. 2. probans, vnum infinitum posse esse maius altero) at infinitum in essentiâ, nisi per continentiam omnis perfectionis possibile, non est vnde sumatur: nam continentia infinitorum effectuum, vel excessus infinitorum entium in homine, in equo, & aliis entibus quæ nullatenus infinita dicuntur, reperitur; homo enim & equus excedit infinita entia, & continet infinitas sensationes, appetitiones, &c.

SECTIO IV.

Potest Deus producere infinitum in multitudine, magnitudine, & intensione.

In hanc sententiam inclinat P. Vasquez Tom. 1. in 1. Part. disp. 26. cap. 1. & est communis inter modernos, probaturque facile ex solutione argumentorum quæ in contrarium posita sunt adduci, quod est ferè vnicum argumentum in his questionibus. Secundò, quia si Angeli v. g. posibles sunt infiniti (vt supponimus ex præcedenti Sectione) cum nullus dicat repugnantiam cum altero, omnes quotquot posibles cognoscuntur, poterunt simul exister. Imò ex hac ratione, infra num. vltimo concludam, etiam naturaliter infinitos Angelos, mundos, &c. esse posibles, quia nihil est, nec naturaliter, quod petat ne producantur. Quod à fortiori certè de possibilitate diuinitus loquendo vrget. Videamus iam, quæ contra nos obiciant.

Primò arguunt ex Aristotele id negante. Respondeo, Aristotelem docentem, cōtinuum quodlibet, quantumuis minimum, v. g. atomum, componi de factò ex infinitis partibus & punctis, admittere etiam de factò infinitum: quoad possibile verò diuinitus non mirum si negetur ab ipso, qui Deum docet operari ex necessitate naturæ, in quo erat in fide.

Secundò arguunt: Quia si Deus produceret infinitum, exhauriretur omnipotentia Dei; ergo non potest producere. Non vrget, Primò, quia posset producere Deus vnum infinitum, & relinquere alia plura quæ postea produceret. Secundò, quia etsi producat omnia, non ideo exhauritur omnipotentia, imò potius tunc est in perfectissimo actu, sicut quia actu cognoscit omnia,